

Kulturskolan magasin

NR 4.2020

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

**GNESTA
BYGGER
BROAR**

Nytänkande skapar
engagemang

UNGAS INFLYTANDE

Strategier & metoder
i kulturskolorna

Keramik
i Strängnäs

**Kulturskolan
formar
lerkonstnärer**

»Tiden är inne för att erkänna kulturskolans betydelse för landet, och garantera existensen för en rik barn- och ungdomskultur i alla kommuner.«

Jalle Lorensen,
Kulturskolerådets ordförande

Därför lag!

UNDER 2020 AVSER KULTURSKOLERÅDET att opini-
onsbilda för en lagstiftning som säk-
rar kulturskoleverksamhet i samtliga
kommuner. Det konkreta skälet till att
lagstiftningsfrågan tog fart på nytt hos
Kulturskolerådet beror på den enkät som gjor-
des hösten 2019, där det visade sig att hela 14
kommuner aviserade att det fanns planer på att
lägga ner kulturskolan.

Frågan om lag för Kulturskolan är inte något
som stått på agendan hos partierna.

Vägen kan tyckas oändligt lång, men ett
viktigt genombrott inträffade i våras då Anna
Sibinska – Miljöpartiets representant i riksdag-
ens Kulturutskott – uttalade sig om att det kan
finnas ett behov av ett lagskydd för kultursko-
lan, med tanke på det läge de offentliga finan-
serna befinner sig i. Under den förra riktigt
svåra lågkonjunkturen, 90-talskrisen, minskade
kulturskolan i volym med 25 procent, medan
biblioteken som fick skydd av en ramlag klarade
krisåren betydligt bättre. Visserligen har kultur-
skolan hämtat tillbaka mycken förlorad mark
utan en lag, men tiden är inne för att erkänna
kulturskolans betydelse för landet, och garan-
tera existensen för en rik barn- och ungdomskul-
tur i alla kommuner.

En ramlag är en lag som inte i detalj reglerar
en verksamhet utan slår fast riktlinjer och prin-
ciper. Detaljregleringen överlämnas åt andra

som till exempel myndigheter,
regeringen eller kommuner
som utifrån ramlagen får ut-
forma mer precisa regler. Det
en ramlag kan göra för kultur-
skolan är att säkra att verk-
samhet med hög kvalitet finns
i alla kommuner. Hur kommu-
nerna vill organisera verksam-
heten, vilken sektor den ska
tillhöra, samverkanspartners
med mera, bör avgöras lokalt.
Lagen ska utformas efter kul-
turskolans unika verksamhet
och behöver inte bli en kopia
på bibliotekslagen.

Inom veckor, månader tas
nu beslut om kulturskolan i
skolnämnder, i kultur- och
fritidsnämnder och i renod-
lade kulturnämnder om för-
delningen av kommunernas
resurser för år 2021. Inte i
någon nämnd kommer någon
politiker att be-
höva att hänsyn
till Kulturskolan
som lagstadgad
verksamhet. Låt
oss ändra på det!

Jalle
Lorensen

I DETTA NUMMER

- 7 Krönika: Ibland
tänker jag på
blockflöjten
- 8 Min kulturskola:
Det går alltid att
börja om
- 12 Ungas inflytande
i kulturskolan
- 18 Gnesta bygger broar
- 24 Uppsala blir
kulturskola

Bagatell

musikprodukter

Corona - Covid 19 skydd

Skydd för personal och elever.

Nu har vi fått hem en ny sändning av våra plexi-glas-skärmar som fungerar perfekt som skydd.

Skärmarna har måtten 1400 x 800 x 6 mm.

Mycket enkelt att flytta tack vare stativ med hjul.

När pandemin är över kan ni återanvända skärmarna till Akustik-skärmar mellan div instrument.

På grund av stor efterfrågan av plexiglas i runt hela världen har vi ett begränsat antal så gör din bokning snarast.

Bagatell 1

Från
7 500 kr

En vagn
kommer lastad...
med världens mest sålda notställ
• Liten vagn + 12 notställ
• Mellan vagn + 18 notställ
• Stor vagn + 18 notställ
Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande
med bl.a. 85 %
av den ameri-
kanska marknaden och
75 % av den franska.
Inga skruvar - bara att
dra upp och ner.
Snygg design som
passar i alla miljöer.
Finns i olika modeller

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

"Nothajen" slukar alla dina notblad,
böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Bagatell 5

TELESKOP DIRIGENT REGAL

Flaggskeppet
bland våra
dirigentnotställ.

Bagatell 6

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och
smidigare än store-
bror, men absolut lika
stabil och solid.

Hyr ditt blås hos oss!

Sveriges bästa hyresvillkor! Vi har blåsinstrument från 110:- i månaden. Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset. Läs mer på WWW.MUSICA-BLASEXPERTEN.SE

MUSICA
blåsexperten

Telefon: 0491 120 40
musica.blasexperten@swipnet.se

YAMAHA
The best you can get

KÖRBELYSNING

Förstärker upplevelsen av körens framträdande.

- "Diskret" konstruktion med smal och stabil pelare.
- Inbyggda sladdar och hjul.
- Fyra ljusstarka spotlights med fjärrstyrt varmvitt eller färgväxlande ljus.

Tel 0523-22517
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

Välkommen till

Barnens musikbutik.se

Kul och musikriktiga instrument!
Även musikböcker, presentartiklar,
tillbehör mm.

www.barnensmusikbutik.se

ANNONSERA!

ANNONSER@KULTURSKOLERADET.SE

EN TÄVLING I ÖRESUNDSREGIONEN FÖR UNGA KLASSISKE MUSIKER UNDER 21 ÅR

Öresunds
Solist 2021
BLÅS OCH STRÅK

UTTAGNING I SVERIGE

lördagen den 23 januari 2021
på Kulturskolan Lund

UTTAGNING I DANMARK

lördagen den 16 januari 2021
på Københavns Musikskole

FINAL

söndagen den 7 mars 2021 på Ishøj Kulturskole
Vejlødal 9, 2635 Ishøj, Danmark

ANMÄLAN

online på www.oresunds-solist.com
senast den 25 november 2020

www.oresunds-solist.com

IB WAHLSTRÖM

Beställ skolkatalog!

HÖSTEN 2020

ibwahlstrom.se

Kulturskoledagarna i mars

2021 KOMMER KULTURSKOLEDAGARNA att vara ett samarrangemang mellan Kulturskolerådet och Kulturskolecentrum. Konferensen planeras genomföras digitalt och fysiskt med innehåll från oss båda arrangörer.

Kulturskolerådet är kommunernas intresseorganisation och Kulturskolecentrum är ett statligt och nationellt kunskapscentrum.

– Det ska bli spännande att skapa en mötesplats nästa år där vi båda likvärdigt finns på plats för att förtydliga våra olika roller och vårt samarbete, säger Jenny Löfström Ellverson, Kulturskolecentrum.

Covid 19 och rekommendationer till kulturskolorna

FLERA CHEFER och pedagoger har hört av sig till Kulturskolerådet och är oroliga inför uppstart av höstens verksamhet. Vad är det som gäller? Hur ska vi förhålla oss till SYMF:s utspel i frågan?

– Jag har varit i kontakt med Folkhälsomyndigheten och de vill inte ge särskilda instruktioner till kulturskolorna utan hänvisar till mer allmänna råd och tidigare beslut. Det hade förstås varit enklare om det fanns tydligare regler just för oss, men som det nu är behöver vi som arbetsgivare lokalt följa Folkhälsomyndighetens mer allmänna råd utifrån lokala förutsättningar, menar Kulturskolerådets ordförande Jalle Lorensen.

Ny chef i Kulturskolan?

NY TERMIN och kanske ny som chef? Att bli kulturskolechef innebär att navigera i ett kulturskolelandskap fullt av kreativa, varierade lösningar på allt från styrning och organisation till ämnesbredd och aktivitet. Vi har gett ut en skrift som erbjuder konkret stöd till gamla och nya chefer och ledare i kulturskolan och en orientering till kulturskolan och den roll och uppdrag den kommit att få i Sverige. Skriften finns på kulturskoleradet.se/publikationer och heter »Kulturskolans roll och förutsättningar - En orienteringsskrift för dig som är ledare i kulturskolan«

FORTSÄTTNING FÖLJER...

Gör något mer av det du älskar!

Utveckla din kompetens inom
pedagogik och läs på dina villkor:
studera.nu/kulturskola

Universitets- och
högskolerådet

KULTURRÅDET

MUSIKBÖCKER FRÅN NOTFABRIKEN

www.notfabriken.se

Nyhet!

Pianot och jag – förberedande

av Lars Axelsson och
Runa Gustafsson

En rolig och lätt nybörjar-
bok i piano! Här får eleven
lära sig grunderna: att
hålla händerna rätt och att
hitta toner på klaviaturen,
hur noter ser ut samt lite
om rytm och takt. 24 sidor.

Reviderad utgåva!

Pianostugan 1, rev.

av Armenohi Hakobyan

Nyreviderad upplaga av
vår populära pianoskola
för nybörjare! Här finns
fina melodier i olika stilar,
många med vuxenkomposition
och de flesta med ackord-
analys. Boken är illustrerad
i fyrfärg och har gott om
pysselsidor. 64 sidor.

Nyhet!

Pianopalett

av Åse Söderqvist-Spering

29 arrangemang av kända
melodier i olika stilar och
svårighetsgrader. Här
finns också exempel på
hur ackord är uppbyggda
och några av melodierna
har anvisningar för hur
man kan gå till väga för att
kompa. 48 sidor.

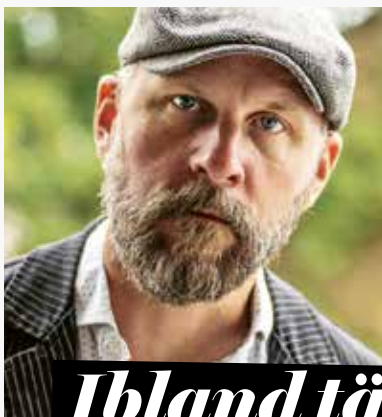
Nyhet!

Pang på pianot

av Björn Larsson

20 melodier i lätta piano-
arrangemang. Ur innehållet:
*Ballade pour Adeline, Can
You Feel The Love Tonight,
Familjen Addams, Für Elise,
För kärlekens skull, Macken,
Mamma Mia, Morning Has
Broken, Mot skärgården,
Änglamark m. fl.* 64 sidor.

DET ÄR SÅ JAG SÄGER DET

Kalle Lind är diversearbetare i kulturbranschen, skribent, författare, poddare och en gång elev på Eslövs kulturskola.

Ibland tänker jag på blockflöjten

DET HÄNDER ATT jag tänker på blockflöjten. Blockflöjten är nog vårt mest behånade instrument, instrumentens motsvarighet till musikens dansband eller teaterns pantomim. I sällskap med sextio- och sjuttioalister räcker det att säga »minns ni att man var tvungen att börja med blockflöjt i kommunala musikskolan?» för att utlösa en tryckvåg av raa skratt.

För några år sedan tävlade Dan Laurin, professor och världsledande blockflöjts-instrumentalist, i SVT:s *Kulturfrågan Kontrapunkt*. Även Laurin kände sig manad att klädsamt ironisera över sitt instruments låga status hos den svenska allmänheten. Laurins självironi underströk en sanning: att säga att man trakterar blockflöjt är att erkänna att man är en tönt. En som inte bara stod ut med, utan rentav trivdes, med det påtvingade introduktionsinstrumentet.

Man är med andra ord som Familjen Gång – en liknelse som kanske måste förklaras för alla som inte gick samma högstadieskola som jag i slutet av åttiotalet. Där ingick det i rutinerna att åttondeklasserna en idrottslektion per år fick prova på tävlingsgång. Vi tyckte förstås att det var oerhört fånigt att, med taktfast svängande rygglut, trava runt med en fotsula ständigt i marken när det låg så mycket närmare till hands att springa.

Så tyckte alla – utom en kille i 9D. Han började inte bara tävlingsgå själv – han fick också med sin mamma! Och sin mormor, som seder-

»Varför var man tvungen att se en och en halv timme Go'morron Sverige med tråkiga vuxna som pratade tråkiga vuxensaker innan man fick åtta minuter Hacke Hackspett?»

mera blev SM-tvåa i veterangång! Varje lördagsmorgon satt min kompis och glanade ut på trottoaren när tre generationer av Familjen Gång kom gumpvickande. Till och med deras hund viftade rytmiskt på svansen.

FÖR MIN GENERATION, fostrad med flourtanter och Hem & Skola och två statligt sanktionerade tevekanaler, representerar blockflöjten Tvång.

Medicinen som man fick tvinga i sig för att få njuta äppelmoset. Rundvisningen av domkyrkan man måste genomlida för att åka på skolresa till Skara sommarland. Varför fick man inte gå på elguran direkt och omedelbart lära sig spela väderkvarns-svingar som Pete Townshend? Varför var man tvungen att se en och en halv timme Go'morron Sverige med tråkiga vuxna som pratade tråkiga vuxensaker innan man fick åtta minuter Hacke Hackspett?

Jag medger: jag är en av dem som hänflinat åt blockflöjten. Men ju äldre jag blir, och ju äldre mina barn blir, och ju fler valmöjligheter som presenteras dem, desto oftare tänker jag på blockflöjten. Grundinstrumentet. Det som man alltid kan falla tillbaka på. Det billiga, enkla och lätthanterliga som man måste bemästra innan man ger sig på några bastubeexcesser. Kanske inte så himla festligt, men vadå? Är det något som vi sextio- och sjuttioalister varit medvetna om sedan barnsben så är det just det: allt kan inte vara så himla festligt jämt. ■

A photograph of two young girls in what appears to be an art studio. The girl on the left is in the foreground, looking slightly off-camera with a neutral expression. She has long, straight blonde hair and is wearing a light-colored t-shirt. The girl on the right is slightly behind her, looking towards the camera with a gentle smile. She has long, wavy blonde hair and is wearing a dark blue dress with a floral pattern. Her hands are visible, showing orange paint on her fingers. The background is a white wall covered with various children's drawings and paintings. Notable artworks include a large painting of a white dog on a blue background, a painting of a red apple, and several smaller drawings of flowers and abstract shapes. The text "DET GÅR ALLTID ATT BÖRJA OM" is overlaid in large, white, bold, sans-serif capital letters on the left side of the image. The words are stacked vertically: "DET GÅR" on the first line, "ALLTID ATT" on the second line, and "BÖRJA OM" on the third line. The text is partially obscured by the girl's hair and shoulder.

**DET GÅR
ALLTID ATT
BÖRJA OM**

Ebba Sandström, Minna Duus-Otterström och Freja Näsström är keramikelever i Strängnäs kulturskola.

Ebba, Minna och Freja är lerkonstnärer i keramikkursen på kulturskolan i Strängnäs. De knådar och skulpterar, drejar och dekorerar – skapar, helt enkelt, med sina händer, i lera som är skön att knåda.

text & foto David Berjlund

KERAMIK ÄR ETT nytt ämne i kulturskolan i Strängnäs. Keramiksalen är också ny, med brännugn och drejskiva, och eleverna som just kommer in för terminens näst sista lektion är pionjärer. Tillsammans med läraren Jenny Tidman Andersson, som annars är stråklärare, har de träffats och jobbat med lera en gång i veckan sedan årsskiftet.

Det finns en grupp till, och inför hösten hoppas Jenny på ännu fler elever. Kanske kan man framöver ses oftare än hittills, säger hon – lera behöver det, nästa moment kan inte alltid vänta en hel vecka – och så vore det kul med lite öppen verkstad dessutom, så att eleverna kunde komma hit och fixa lite på egen hand.

Det där får vänta, för nu är klockan kvart över fem och nästan hela den yngre keramikgruppen är på plats. Jenny välkomnar och säger att idag ska vårens oavslutade verk bli färdiga.

Stämningen är snart hög, med samtal och skämt och några danssteg då och då. En tekopp som är för hög skärs ned och torkas sedan med hårtork. Vid drejskivan, i samma rum som ugnen, livräddar Jenny en lerklump som blivit en skål som blivit en ... trasig skål. Det är ingen fara: med lera går det att göra fel hur många gånger som helst, för det går alltid att börja om.

Freja Näsström, Ebba Sandström och Minna Duus-Otterström tar sig tid att prata. De ➔

bor lite söder om centrum allihop, i eller nära Finninge, med sina familjer och katter. De känner igen varann därifrån – Minna går i tvåan på Finningeskolan, där Ebba går i trean. Och de ser ibland Freja när hon är på väg till sin skola inne i stan, där hon går i fyran.

Och så ses de här varje onsdag, och knådar.

KERAMIK ÄR VERKLIGEN hantverk, väldigt tydligt och fysiskt. Man har en lerklump och gör något av den med sina händer. Hitills skulpterar de mest, ibland använder de små, o-elektriska drejskivor som de snurrar själva. Freja och Minna har drejat på stora el-skivan också.

– Det var ... lite svårt, säger Freja, och Minna utvecklar:

– Om man liksom råkar göra ett hål i mitten går det inte att bara forma om.

– Nä, då är det bara att göra om, säger Freja.

– Då var det kört med den skålen, säger Minna.

Det verkar inte göra något. Det är klart att det ska bli saker av drejandet och skulpterandet,

Det är hög stämning i keramiksalen, läraren Jenny Tidman Andersson finns överallt och hjälper till.

»När man fått in

tekniken var det

inte jättesvårt.

Det blev inte riktigt

realistiskt,

men ändå bra«

och det är kul att lära sig nya sätt att forma lera till det man vill, men när vi pratar om vad som är roligt och bra med keramiken handlar det mycket om känslan när man håller på.

– Det bästa är när man knådar. Det blir så lent, säger Ebba.

Minna håller med.

– Ja, det är kul, och så är lera skön och slät. Men man får inte knåda för mycket, för då blir lera torr, påpekar hon.

Freja säger att om hon skulle berätta om poängen med keramik för en kompis skulle hon säga att man får skapa sitt eget med lera, och använda händerna.

– Det är ganska fritt med keramik, men man vet vad man ska göra. Och man får forma och vara kreativ. Jag gillar att skapa.

Hon går en teckningskurs här också, sedan i ett par terminer, och så har hon hållit på lite med lera tidigare, så när hon såg att en keramiksal var på gång bredvid bildsalen blev hon sugen.

Ebba och Minna fick förslaget om keramik-kursen från sina föräldrar.

– Jag pysslar mycket och hade ju ingenting som jag skulle gå på, så när mamma föreslog det här sa jag att vi kan testa. Och sedan älskade jag det, säger Minna.

– Och jag har hållit på med lera i skolan ibland, och tyckte det verkade intressant, säger Ebba.

Stämde det?

– Det är jätteroligt. För man kan göra saker lite verkligt.

UNDER VÅREN HAR DE gjort skålar, hönor och fjärlar. Och händer och huvuden – »små, med hals, till axlarna«.

Är det inte svårt att göra ett huvud?

– När man fått in tekniken var det inte jättesvårt.

Det blev inte riktigt realistiskt, men ändå bra, tycker Freja, och Ebba fyller i:

– När jag gjorde huvudet tänkte jag att det skulle bli lite kantigt, men ändå runt.

– Och när man skulle göra ögonen skulle man trycka in med tummarna där ögonen skulle vara, sedan skulle man rulla bollar och trycka in,

och sedan göra ögonlock och sätta fast, berättar Minna.

Gick det bra?

– Det gick bra.

Det går bra, och alla vill fortsätta med leran, fast kanske inte bli yrkeskeramiker. Freja är mer inne på att göra något annat inom konst, Ebba vill bli skådespelare, och Minna arkeolog.

Och gräva upp andras gamla keramik?

– Ja!

NU TAR HON I STÄLLET tag i sin egen keramik: en mobiltelefon av lera som ska bli klar. I salen märks det tydligt hur mycket keramiken också handlar om färg: Minna målar in olikfärgade appar på skärmen, och går sedan över till en liten kopp som hon målar alldeles gul.

– Man får inte ha färgen i ögonen, säger hon, och visar hur man får använda baksidan av handen om man behöver torka något ur ögonen.

Freja har hittat en perfekt rosa färg till grisen

hon skulpterat, och när hon målat den går hon vidare och arbetar noggrant med färgblandningen till en sköldpadda, så att skölden ska skilja sig lagom mycket från kroppen. Och Ebba frågar Jenny:

– Visst kan en höna ha olika färger i stjärtfjädrarna?

De jobbar med naturlera, som blir lergods när den bränts. Ebbas höna har torkat och bränts en första gång, i ofattbart varma 900 grader, så allt vatten försvinner.

– När man målat glaserar man, och bränner igen, berättar Freja.

Det kan vara fint med en oglaserad yta också, men ska det vara glasyr får Jenny sköta det, precis som bränningen, för det är starka ämnen och höga temperaturer att hantera. Lite farligt och väldigt noga – i det läget är det extra bra att ha en lärare att samarbeta med.

– Man vill ju liksom inte glaserat sitt finger, säger Minna. ■

**Leran är viktig, färger-
na också. Ebba
Sandström
målar färdigt
en höna, med
olika färger
i stjärt-
fjädrarna.**

UNGAS INFLYTANDE I KULTURSKOLAN

I år blev barnkonventionen lag – resultatet av ett historiskt arbete som går över hundra år bakåt i tiden. Kulturskolerådets nationella enkät visar att intresset för arbetet med ungas inflytande och delaktighet ute i landets kulturskolor är stort. Men strategier och metoder varierar, och också åsikterna om hur barn och ungas inflytande bör se ut.

text Bodil Lundmark

UNDER VÅREN 2020 genomförde Kulturskolerådet en enkätundersökning där 193 kommuner deltog. Studiens resultat visar att unga har litet inflytande över kulturskolornas kursutbud och verksamhet. Men däremot ett stort inflytande över undervisningsformerna. Nästan alla uppger att de har ett aktivt arbete för att möta ungas intresse av ämnen och uttryck. Det är många som tycker att frågan är viktig, men att det är frågan om ett långsiktigt arbete.

– Ja, det här kommer ju att ta några år. Det är fortfarande mycket kunskap som fattas, men vi måste ha lite tålamod med läroprocessen. Hur kan vi ha ett barnrättsperspektiv?

– Och det händer jättemycket nu! Det finns en hel del

utbildningar och metoder som jag jobbar med, och jag är helt fullbokad kan jag säga, så det är en väldig efterfrågan. Och när man väl fått utbildning så är det inget motstånd. För att barnkonventionen ska få genomslag på riktigt, behöver det finnas ett barnrättsperspektiv även i budgetprocessen. Det är viktigt att både politiker, chefer och ekonomer tar sig an uppgiften att prioritera barns rättigheter, förklarar Marie Lundin Karphammar, handläggare för barnrättsfrågor på SKR, och berättar vad skillnaden är när Barnkonventionen nu blivit lag.

– Skillnaden när det gäller kulturskolorna är att kommunen nu måste visa hur man har försökt, och kan inte underfinansiera kulturen utan att förklara hur man tänkt.

Barnkonventionen lyfter också just detta med utsatta gruppers rätt till kultur.

– **MAN KAN SÄGA** att det fortfarande är de nio utvecklingsområden från 2010 som är de som gäller och som vi jobbar vidare med. Att vi ska göra barnkonsekvenskanalyser och så vidare. 2016 kom Barnrättsutredningen fram till att man faktiskt brister i principen om barnens bästa och i att göra barnen delaktiga. Och det var därför man föreslog att Barnkonventionen skulle bli lag, som ett förtydligande, säger Marie Lundin Karphammar, SKR.

Resultatet från enkäten visar också på ett stort behov av att stärka nätverk mellan unga. Men mindre än hälften har en plattform där unga självständigt har möjlighet att påverka, exempelvis genom elevförening. →

Marie Lundin
Karthammar

»Utbildning är nog bra
men det viktigaste är
att man träffas, när vi
har träffat politikerna
då fattar de att vi är
människor med åsikter.«
CALLE LINDQVIST, ORDFÖRANDE
I ELEVFÖRENINGEN I UMEÅ

Kulturskolerådets rapport »Ungas inflytade«

Studiens resultat visar att **unga har litet inflytande** (30 %) över kulturskolornas kursutbud och verksamhet. Men däremot ett stort inflytande över undervisningsformerna.

Nästan alla (93 %) uppger att de har ett **aktivt arbete för att möta ungas intresse** av ämnen och uttryck.

Men mindre än hälften (45 %) har en plattform där unga självständigt har möjlighet att påverka, exempelvis genom elevförening.

I UMEÅ HAR MAN som första kommun i Sverige satt inflytande-frågan på pränt. Med ett avtal avser de ge barn och ungdomar som deltar i Kulturskolans verksamhet reellt inflytande på individ-, grupp- och organisationsnivå. Avtalet tecknades i juni 2020 och undertecknades av avdelningschefen för Kulturskolan, kulturchefen samt ordförande och vice ordförande i Kulturskolans elevförening.

– Vi gör ju en verksamhet för unga och det är ovärderligt för oss att ta reda på vad de unga tycker! Unga är experter på att vara just unga och därför är deras åsikter viktiga för oss här och nu, säger Camilla Freedman enhetschef för Kulturskolan i Umeå.

– Om unga ska ha inflytande måste de få veta vad de får bestämma över så de inte kastar

Camilla Freedman

bort sin tid med idéer som inte tas tillvara. Och det ska inte vara luddigt utan vi behöver tydliga överenskommelser anser jag – vi måste ta reda på vad de unga vill och enas runt det – man får inte »kidnapa« unga och bara låtsas bedriva elevinflytande genom några kryssvar i en enkät. Det är inte reellt inflytande, fortsätter Camilla Freedman.

CALLE LINDQVIST, ordförande i Elevföreningen vid Umeå Kulturskola sedan tre år tillbaka var med och skrev under avtalet.

– Utbildning är nog bra men det viktigaste är att man träffas, när vi har träffat politikerna då fattar de att vi är människor med åsikter. En del tycker att ungdomar har ingen koll och

lallar runt och förstör men om de får träffa engagerade unga så förstår de. Personliga möten är jätteviktigt! säger Calle Lindqvist och fortsätter:

– Vissa vuxna har väldigt bra koll på läget, men sen finns det många som tror att de främjar ungas demokrati när de gör projekt och har ett antal unga fram på scenen som fotoobjekt.. men då förstår man inte riktigt vad inflytande handlar om. Jag tror det kräver att

folk driver på. Och när det väl händer, då märker man att det blir så himla bra.

Camilla och Calle förklarar att elevföreningen i Umeå fått träffa politikerna personligen men de är också delaktiga i processen att anställa viss personal.

– Det känns verkligen rim-

Calle Lindqvist

➔ Läs Kulturskolerådets rapport från enkäten på kulturskoleradet.se/publikationer

➔ Stöd för kommuner, regioner och myndigheter: barnrattsresan.barnombudsmannen.se

ligt när man sitter där vid en anställningsintervju – där är chefer, facklig personal - och så en ung representant. Speciellt i senaste fallet när vi skulle anställa en personen för att jobba med barn och ungdomsfrågor så kändes det viktigt, säger Calle Lindqvist.

INOM KULTURSKOLAN finns en stark tradition av att bevara musikalisk mångfald och frågan om hur detta påverkas ifall utbud styrs mer av efterfrågan dyker ofta upp i samband med diskussioner om ungas inflytande. Några menar att det ibland finns åsikter bland chefer och pedagoger, att ungas inflytande skulle kunna leda till en negativ utveckling, om kulturskolan skulle bli mer marknadsorienterad eller elevstyrd, då det kan påverka mångfald av uttryck. Men det tror inte Calle Lindqvist, som själv har erfarenhet av att spela i orkester.

– Man pratar ju om orkesterdöden – men det beror inte på att unga kommer med nya ideer om utbud – utan det beror på att det är för tråkigt och trädigt i orkestrarna. Vi måste utveckla dem med till exempel samverkansråd så att de kan utvecklas. Om man vill bevara orkestrarna, då tror jag att

»Med tanke på de som söker till oss nu jämfört med med 3-4 år sedan så har vi en mycket bredare målgrupp nu än tidigare. Det är faktiskt en markant skillnad.«

JUAN OCHOA

enda sättet är att man måste ge rum till barn och ungas inflytande – man kan inte spela samma jullåtar och samma julkonsserter år ut och år in.

FOLKMUSIKEN ÄR EN förebild anser Calle som har spelat i både symfoniorkester och spelat folkmusik,

– Inom folkmusiken är man mycket duktigare på att ta in nya influenser som Balkan och musik från Sydamerika och inte bara från nån speleman från 1800-talet. Så där tycker jag att det finns mycket att ta efter, menar Calle Lindqvist ordförande elevföreningen i Umeå. Och i flera kommuner så nämner man just detta att det har funnits en tradition bland musiklärare,

att man inte har låtit att eleverna får vara med och påverka. Något som lett till gnäll, missnöjda lärare och att elever slutat. Juan Ochoa kulturskolechef i Tranemo beskriver ett exempel från sin verksamhet.

– **VI PRATAR OCH RESONERAR** mycket om det, det är en öppen diskussion. Som ett bra exempel har vi till exempel en fiollä-

rare som är otroligt duktig, och har skickat många elever till symfoniorkestrar. Men han hade svårt att få elever – något som gjorde att läraren började jobba mer med att lyssna på eleverna, och det ledde till att han förra året köpte en elfiol. Det lät kanske inte särskilt bra haha, men hans inställning att lyssna på eleverna och våga testa nya metoder har gjort att vi nu har kö på fiol! Alla kommer inte bli stjärnor i en symfoniorkester – men många fler vill spela – och han, läraren, är mycket gladare!

– Jag kan tycka att det har funnits en tradition att gnälla på eleverna istället på sig själv. Istället är det bra att, som fiolläraren gjorde, börja prata fritt om detta och började lyssna på eleverna. Även fast man är 60+. Men jag tror det kräver information och kunskap för att förändra tanken och att vi i ledningen öppnar upp för diskussion, menar Juan Ochoa.

Juan Ochoa

UNGAS INFLYTANDE, delaktighet och rättigheter har sedan länge varit prioriterade frågor, men Kulturskolan skiljer sig från obligatorisk skola där staten sätter mål och inriktning.

Därför anser många att det behövs chefs- eller rektorsutbildningar där inflytande är i fokus. Enkäten visar att ledarna har ett stort ansvar för ➔

att förklara varför det är viktigt med ungas inflytande.

I Lindesberg kommun har man arbetat med att ta fram en barnkulturplan som beskriver ett systematiskt arbetssätt med kultur i förskola, grundskola och gymnasium efter ett uppdrag från barn- och utbildningsförvaltningen.

– Det är rektorer från förskola, grundskola, gymnasieskola och kulturskola som tillsammans med kommunens kultursekreterare jobbat fram barnkulturplanen under hösten 2019. Jag tycker vi tar ett helhetsgrepp i planen, den handlar mkt om att alla ska få möjlighet att ta del av kultur, berättar Erik Lundqvist, rektor kulturskolan Garnalia i Lindesberg.

Det som dock kanske sticker ut mest i Lindesberg är att kulturskolan har uppdraget att förse grundskolan med personal till den obligatoriska musikundervisningen. Det gäller årskurs 1–9 och det är ganska ovanligt.

– Mina lärare säger att det är toppen, här kan man få en vettig tjänst som kombineras med den frivilliga verksamheten. Jag upplever också att det leder till att vi har lätt att nå ut till målgruppen i och med att vi möter dem i grundskolan, säger Erik Lundqvist.

I KULTURSKOLERÅDETS enkät frågades det även efter vilka metoder som används för ungas inflytande. Resultatet visar på flera metoder. Vanligast är att det sker genom lärares dialog med elever. Det kan också ske genom särskilda utvecklingsprojekt, dialog med elevråd

eller föräldraföreningar. Några menar också att det kan ske genom att samverka med andra aktörer som möter unga exempelvis skola, fritidsgård, bibliotek och föreningar.

ÄVEN I TRANEMO har man jobbat mycket med just delaktigheten. En ny barnkulturplan är på gång där det finns tydliga mål om inflytande kopplat till

Barnkonventionen.

– Det största vi gjorde var att vi tog bort avgiften på

800 kr med rabatter och bestämde vi att vi har en avgift på 200 för allt, då får de göra vad de vill. Detta blev följden av att vi använde medel från Kulturrådet till att ta bort avgiften. Resultatet blev att vi inte längre ser att ekonomi är ett hinder för elever.

– Vi har även börjat samarbeta mycket bättre med fritidsgårdarna och vi har workshops och vi informerar. Man kan säga att vi jobbar inte lika mycket i stuprör och att vi har samverkan med det fria kulturlivet och skolan. Med tanke på de som söker till oss nu jämfört med med 3–4 år sedan så har vi en mycket bredare målgrupp nu än tidigare. Det är faktiskt en markant skillnad, till exempel har vi nu många fler elever med invandrarbakgrund, så det är jättekul, säger Juan Ochoa kulturskolechef i Tranemo.

I RESULTATET FRÅN vårens enkät framkommer att medlem-

marna vill att Kulturskolerådet arbetar aktivt med frågan om ungas inflytande, och att den är angelägen. Det kan ske genom att opinionsbilda för lagstiftning eller andra insatser som kan stärka infrastrukturen runt kulturskolorna.

Flera vill också se att Kulturskolerådet bedriver utvecklingsprojekt, exempelvis kring ungas organisering och lokal utveckling.

– Vi har jobbat med ungas inflytande sedan Kulturskolerådets utvecklingsprojekt »Om vi fick bestämma« som avslutades 2015, förklarar Solveig Hagström, kulturskolechef i

»En övergripande problematik är ju att vi varje år sitter vi där och biter på naglarna och hoppas att vi inte ska tappa resurser.«

SOLVEIG HAGSTRÖM

Hammarö.

– Vi tror att mycket handlar om den sociala biten och vi började arbeta tillsammans med elevrådet under parollen »tillsammans« och vi jobbade för att skapa en »vi«-känsla! Det har blivit vår ledstjärna, även inne i rummet mellan lärare och elev, vad vill eleven – faktiskt – och vi jobbar med ett givande och tagande. Att man har barnets perspektiv utan att släppa pedagogens.

– **DET ARBETET HAR** faktiskt gett så otroligt mycket och det märks i verksamheten. En övergripande problematik är ju att vi varje år sitter vi där och biter på naglarna och hoppas att vi inte ska tappa resurser så länge vi inte är lagstadgade. Vi har varit nedläggningshotade och så vidare men då är det eleverna som drar igång protestaktionerna och då vet man

Erik Lundqvist

Solveig Hagström

att vi betyder nånting, säger Solveig Hagström.

Och just när det gäller besparingar och nedskärningar anser Calle Lindqvist vid elevföreningen i Umeå att det är bra att de unga är med och påverkar tidigt i processen.

– Vi ska vara remissinstans för kulturnämnden och förvaltningen i Umeå när det tas fram riktlinjer och tas beslut - och hittills har de ungas perspektiv saknats. Det var tal om nedskärningar för några år sen, och då fick vi starta namninsamlingar för att stoppa det men om vi har direktkontakt med politikerna så kan vi ju lyckas förhindra sådant i ett tidigare stadie.

– Och sen så tycker vi med

tanke på Kulturskolerådets rapport att 45 % av kulturskolorna som inte har en plattform för inflytande, att kulturskolornas elever behöver en egen organisation, typ ett riksförbund. Då skulle vi kunna

jobba mer aktivt med inflytande och demokrati frågan, för allas rätt till kultur, oavsett bakgrund och socioekonomisk ställning eller om man bor i stad/glesbygd avslutar Calle Lindqvist. ■

Barnkonventionen eller Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter är en traktat som antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och utgör en del av folkrätten. 196 länder har ratificerat konventionen.[1][2][3]

Fyra av sakartiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra huvudprinciperna. När man läser alla övriga artiklar ska man läsa dem med huvudprinciperna »som glasögon«. Barnkonventionen blev lag i Sverige januari 2020.

• Artikel 2 slår fast att **alla barn har samma grundläggande rättigheter och lika värde**. Ingen får diskrimineras.

- Artikel 3 anger att det är **barnets bästa** som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet.
- Artikel 6 säger att **varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas**. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Artikel 12 handlar om **barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem**. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Det finns även ett antal artiklar som är viktiga att titta på när det gäller kulturverksamhet. Och det rekommenderas att man läser FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar till artiklarna.

- Artikel 31 handlar om barnets **rätt till vila och fritid, till lek och rekreation** anpassad till barnets ålder och **rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet**.
- Artikel 13 Barnet ska ha **rätt till yttrandefrihet**. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, ta emot och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.
- Artikel 29 handlar delvis om att barnets utbildning ska syfta till att utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egna **kulturella identitet, språk och värden**, för bosättningslandets och för ursprungslandets **nationella värden** och för **kulturer som skiljer sig från barnets egen**.

GNESTA BYGGER BROAR

Coronavågen har givetvis också nått Gnesta Kulturskola där flera slutproduktioner och evenemang ställdes in under vårterminen.

– Vi har fått tänka om och nytt. De live-streamade evenen har kunnat nå en bredare publik än normalt. Vi arbetar också för att motverka den psykiska ohälsan som är en följd av pandemin, berättar Klas Jervfors Turner, enhetschef på Gnesta Kulturskola.

text & foto Leonarda Arcidiacono

DET ÄR EN SOMMARKVÄLL i juni. Mitt i den sörmländska skogen, närmare bestämt vid Skottvångs gruva, möter jag upp Klas Jervfors Turner och Louise Jervfors Turner. Louise är teaterlärare och ansvarig för föreställningen *Gruvfrun i Skottvång* som snart ska visas upp. I föreställningen deltar 14 elever från Gnesta kulturskola. Eleverna har arbetat med föreställningen under året som varit och de har samarbetat med gruvföreningen i Skottvång.

– När vi enades om att göra en föreställning här i Skottvång kontaktade jag Bengt Landin, en eldsjäl i gruvföreningen som tog eleverna på →

Under föreställningen *Gruvfrun i Skottvång* flyttades scenerna mellan olika platser kring gruvan och publiken följde efter. Här sågs starka personligheter med skarpa uttryck.

Enhetschefen och trombonisten Klas Jervfors Turner tillsammans med teaterläraren Louise Jervfors Turner. Louise arbetar också på Oktoberteatern i Södertälje.

en rundvandring här i gruvområdet. Vi fick höra om platsens historia och om olika personer som jobbat här, vilket vi sedan delvis använde som grund till pjäsen, berättar Louise.

Gruvföreningen i Skottvång har skänkt en hel uppsättning kläder till föreställningen, några kostymer har använts från tidigare musikaler som satts upp i kulturskolan och några har tillverkats av kulturskolans egna sömmerska. De tidsenliga kostymerna och entusiasmen i luften ger intryck av ett stort engagemang och deltagande från både lärare och elever.

– Tanken var att visa föreställningen för en större publik vid flera tillfällen, men på grund av pandemin och restriktionerna blev det bara en föreställning med begränsad publik, berättar Louise innan hon går vidare mot husknuten för att värma upp med eleverna en sista gång innan spelet kan börja.

KLAS BERÄTTAR ATT Kulturskolan i Gnesta sätter upp en stor musikal vartannat år, och en sådan blir

»Det har blivit superbra kvalitét på musikalerna och det är så roligt att barnen är involverade i det som händer bakom scenen också.«

KLAS JERVFORS TURNER

av år 2021 om inte corona sätter krokben.

– Vi satte upp Charles Dickens En julsaga, 2019. Då var alla i hela Kulturskolan involverade. Sommarjobbarna hade byggt dekoren och vi ordnade specialskriven egenkomponerad musik så att alla åldrar kunde få en lämplig stämning.

Vi vill att nybörjarna ska kunna spela i samma orkester som de lite mer erfarna musikanterna.

I SAMBAND MED stormusikalen sys alla kläder under kurser i kostymdesign, dessa kurser är gratis, berättar Klas.

– Det har blivit superbra kvalitét på musikalerna och det är så roligt att barnen är involverade i det som händer bakom scenen också. Vi skapar allt tillsammans, lärare och elever.

Häxorna av Roald Dahl skulle ha spelats i våras av musik- och teater elever från både Gnesta och Trosa kommun.

Föreställningen, som var ett samarbete mellan kommunerna, blev inställd på grund av corona. Även en annan stor produktion blev inställd: *May the 4th be with you* – en föreställning →

Föreställningen i Skottvång
var en av få slutproduktioner
som Kulturskolan i Gnesta
kunde visa inför en riktig publik.

med dans, musik och film där eleverna inspirerats av Star Wars.

Trots flera inställda evenemang och flera sjuka, kan Klas Jervfors Turner se några positiva effekter som följd. Ett exempel är de live-sända evenen via nätet.

– Hela släkten har kunnat ta del av elevernas uppträdanden och framföranden tack vare internet, det kommer vi nog fortsätta med. Ett annat exempel är musikguizz som vi också sänt live via nätet genom appen Kahoot.

Klas har också funderat på hur det går att nå invånarna och skapa ett aktivt kulturdeltagande under de omständigheter som ännu råder.

– Vi har utlyst ett engagemang, att skapa »Gnesta anthem«. Vi efterlyser tankar och idéer, melodier och strofer. Sedan kommer vår arrangör att komponera och skapa en låt utifrån materialet som kommer in till oss. Alla som deltagit får sen möjlighet att bidra till musikvideon som slutligen kommer klippas ihop. Resultatet kommer till hösten.

Klas nämner att de också utlyst fler projekt. Ett av projekten heter Var med och skapa din egen film, vilka möten kan ske i Gnesta, och hur kan vi mötas i coronatider?

– Vi behöver, trots pandemin, få kulturdeltagande i kommunen och motverka utanförskap. Vi har också vänt oss till äldreboenden och hoppas på att få in filmer med tips på sånger och musik från den äldre generationen. I slutänden kan vi skapa en härlig filmkanon som sträcker sig över generationer, säger Klas Jervfors Turner som tillägger att Kulturskolan i Gnesta fått extrapengar från kommunen för att fullfölja filmprojektet och motverka psykisk ohälsa under coronatider.

GNESTA ÄR EN LITEN kommun med knappa resurser men ändå är intrycket att Kulturskolans verksamhet spirar med allt de gör. Enligt Klas Jervfors Turner är samverkan och kollegialt lärande två viktiga byggstenar för en liten kommun.

– Vårt motto är att försöka få ett levande lärande som berikar och berör. Och även om vi inte relaterar allt vi gör till mottot är det något som genomsyrar all vår verksamhet. Våra lärare arbetar ämnesöverskridande och samarbetar med varandra under året. Vi har flera som arbetar deltid och för att kunna erbjuda ett brett utbud hjälper det att lärarna kan arbeta ämnesöverskridande.

– Genom kollegialt lärande inspireras lärarna av varandra, vilket ger roligare och bättre lektioner. Det ger vinst, säger Klas.

I GNESTA ERBJUDS flera typer av kurser, kortare och längre och ämnesutbudet är brett. Här finns kurser i flera olika instrument, teater, film, dans i olika former och för den yngre målgruppen finns även LEK-kurser som äger rum på skoltid.

– Vi åker ut till skolorna i kommunen och håller i grundläggande scen-konstnärlig undervisning med dans, drama och rytmik. Det här gör vi med alla i årskurs ett, det är obligatoriskt. Sedan erbjuder vi även detta för alla i klass två. Waldorfskolan kan tacka nej om de inte vill delta redan från år ett. Tanken med LEK-kurserna är

»Vi fick höra om
platsens historia
och om olika personer
som jobbat här,
vilket vi sedan
delvis använde som
grund till pjäsen.«

LOUISE JERVFORS TURNER

att tända gnistan och inspirera barnen till att fortsätta med kreativt utövande.

– Det är fördelen med en liten kommun, vi har fem grundskolor och en särskola. Det är rimligt att besöka alla skolor och lättare för en liten kommun att erbjuda likvärdighet. Sedan får alla inte likadan undervisning, det beror på lärarnas huvudämnen, undervisningen vinklas men vi försöker vara generella.

GNESTA KULTURSKOLA UTMÄRKER sig för att stå för mycket bredd och spets, Klas Jervfors Turner understryker att bredden och spetsen formats efter ett långsiktigt arbete tillsammans med duktiga lärare som jobbat strategiskt och länge med att skapa och utforma undervisningen och

utbudet som finns i dag.

– Undervisningen rymmer även en ton av allvar men detta sker i en inkluderande och gemytlig atmosfär. Allvar får eleverna att känna att det de gör är betydelsefullt.

Gnesta kommun har i dagsläget inget gymnasium, därför har Kulturskolan begränsat med tid med eleverna innan de påbörjar gymnasiestudier i en närliggande kommun.

– Jag kan se att vi sakta men säkert byggt upp något betydelsefullt, flera elever söker sig till estetiska gymnasieprogram. Jag är tacksam över våra kompetenta lärare och att vi kan erbjuda den bredden vi har i dag, ett stort spektra av genrer och konstnärligt utövande till våra barn och ungdomar här i kommunen. ■

A photograph of three students in a music room. On the left, a male student in a white shirt is partially visible, playing a clarinet. In the center, a female student with long brown hair, wearing a white t-shirt with a colorful logo, is focused on playing her clarinet. On the right, a male student with blonde hair, wearing a green and white striped polo shirt, is also playing a clarinet and looking towards the camera. They are in a room with large windows and green curtains. A music stand with sheet music is in the foreground.

Klarinettensemblen
övar - traditionen är
stark och musiken
fortfarande helt
central i Uppsala
kulturskola.

BLI KULTURSKOLA

LANDET RUNT

I Sveriges fjärde stad är kulturskolan fortfarande mycket musikskola, präglad av orkestrar, körer och akademisk medelklass. Inget fel med det, säger chefen Bo Frick, men mer måste till, många i staden känner inte ens till dem. God politisk uppbackning, allt större budgetar och en egen kulturskolemodell kan nog hjälpa till med utvecklingsjobbet – liksom insikten om att man inte kan göra det jobbet helt själva.

text & foto David Berjlund

OVANFÖR PORTEN står det »Musikskolan«, men på skylten som finns på dörren står det Uppsala kulturskola. Det är den som gäller, sedan 2016, och här finns kulturskolans högkvarter, i en gammal skola centralt i Uppsala, mellan Fyrisån och järnvägen.

Helt fel är inte den gamla skylten, för just i den här kåken är det musik: en klarinettensemble övar i den ljusa körsalen högst upp, i sofforna utanför väntar några blåsare på sina lektioner, och en trappa ner kliver Laura Johnsson just in till sin sånglärare Magnus Fagerberg.

Laura ska just gå ut nian och är klarinettist.

– Sedan har jag alltid sjungit, men sånglektioner började jag med för ett år sedan, berättar hon.

Magnus frågar ofta vad eleverna själva vill sjunga. Mycket pop blir det, en hel del Billie

Eilish – ofta bra låtar, säger han, de utmanar till sång i olika röstlägen.

Laura klarar redan både tenor- och sopranläge, och hon sjunger helst musik. Så efter lite fysisk uppvärmning och lite uppsjuning börjar de med en sång från Les Misérables. Magnus testar en tonart: fungerar den här? Jo.

– Men tänk på, när du tar långa toner, att du är med i kroppen!

BO FRICK KOM HIT som chef för tio år sedan, med uppdraget att göra musikskolan till kulturskola. Nu slutar han snart sin tjänst, och säger att visst, musiken dominerar ännu, dessutom i ganska traditionell stil – blåset är stabilt, det finns spetsorkestrar och -körer, men inget dragspel och knappt några rock- eller popband.

»Kulturpolitikerna tycker det här är viktigt, och de har bra genomslag i politiken i stort här i Uppsala.«

BO FRICK

Men dans och drama finns också, i lokaler en bit bort i stan, och bild och form-undervisningen gör man i samarbete med konstmuséet, i Uppsala

slott – med tillgång till deras samlingar. Så oavsett ämnens storlek och oavsett skyltar som blivit kvar: visst är detta en kulturskola.

Nya ämnesområden gör en musikskola till kulturskola, förstås, och det påverkar också arbetssätten, säger Bo:

nya lärare, med andra bakgrunder och utbildningar, gör att det »börjar koka lite mer«. För att göra en bra förändring var det också helt avgörande med raka diskussioner. Och pengar.

– En del var oroliga, förstås. Men jag försökte förklara att vi inte skulle ta från det som redan fanns för att starta nå- →

Bo Frick har lett omdanningen från musik- till kulturskola. Nu går han i pension efter tio år som chef.

Uppsala kulturskola

- 2016 fyllde kommunala musikskolan i Uppsala 60 år och blev Uppsala kulturskola.
- Nära 3000 elever, varav 2500 i kurser, resten i El Sistema och brasslek. 2018 bodde 33 800 6-20-åringar i kommunen.
- Åldrar: 6-20 år, lägstaålder varierar mellan ämnen.
- Mer än 80 lärare, på totalt 40-50 heltider.
- Musik är största ämnesområdet (över 70 av lärarna), med 25 musikinstrument, solosång, funktionsinriktad musikerterapi och ett avancerat program. Piano störst (14 lärare), harpa minst.
- Teater finns, liksom dans och bild & form i samarbete med Uppsala konstmuseum. Kö till de flesta ämnen.
- Kulturskolan har gratis workshops, konserter och föreställningar för grundskolans årskurs F-1, med stöd av Kulturrådet.
- 5 körer, 6 blåsorkestrar och 6 stråkorkestrar, dessutom etnogrupp och serenadensemble.
- Terminsavgift för ämneskurs 950:-, maxbelopp för familj 2100:-.
- Undervisning i 40 lokaler, i stort sett bara efter skoltid.
- Cirka 300 evenemang per år, från skolkonserter till en egen festivalvecka i maj och ungdomsjazzfestival på Uppsala konsert och kongress.
- Har viss sommarverksamhet – sommarorkestrar och i år ett dramaläger.
- Samarbetar bl a med kommunala och länsinstitutioner, och i ett nätverk för uppsalamusiklärare från alla skolorformer.

Lisa Broberg, valthornslärare, är glad över friheten i sitt jobb och gillar att musiken tas på allvar.

Coronaavståndsrep i körsalen, med klarinetteleverna ledda av Martin Cederquist.

got annat. Man måste få färskor pengar, det får man ju diskutera med politiken förstås.

Det har fungerat fint, kulturnämnden är intresserad, tar långsiktiga beslut och satsar mer pengar på kulturskolan varje år.

– Kulturpolitikerna tycker det här är viktigt, och de har bra genomslag i politiken i stort här i Uppsala. Sedan är vi ju ändå underdimensionerade. Kommunen växer, vi har kö i nästan alla ämnen.

ETT UTTRYCK FÖR att politiken verkligen vill något är *Uppsalamodellen*, lanserad för några år sedan. Efter en period med en kommunal utförar-beställarmodell, då musikskolan varit en »utförare« bland andra, organiserades kommunen om. I Uppsalamodellen får Uppsala kulturskola huvuduppdraget, men andra aktörer får också stabila bidrag, och ingår i kommunens erbjudande till barn och unga. Bra, tycker Bo:

– Både Österledskyrkans

musikskola och Studieförbundets är etablerade sedan länge, och de behövs verkligen, behovet är stort och vi kan inte täcka det.

INGEN RÄCKER HELA vägen.

Det gäller mycket. I Uppsala som på andra håll slutar många elever när de blir tonåringar, Bo säger att det kanske faktiskt är rimligt.

– De som har börjat tidigt har ju gjort det på grund av föräldrarna, de kanske får andra intressen. Och så slår hormonerna till, säger han lugnt.

Tillfrågad om kulturskolans profil talar han om talar han om professionalitet och om kompetens som klarar både spets och bredd. Kanske hänger det ihop med att kunna ta att allt inte blir perfekt, och att kunna se och beskriva egna tillkortakommanden. Bo är stolt över vad Uppsala kultur-

»Profilen här är att både lärare och elev ska få ta musiken på allvar, det är bildningen mer än fritidssysselsättningen som värderas.«

LISA BROBERG

skola gör, men han är tydlig med att många i staden inte ens vet vad Uppsala kulturskola är.

– Och vi måste hitta de andra, de som inte är akademisk medelklass. Och de som bor på Uppsalas landsbygd, vi har ju mycket landsbygd.

DE JOBBAR PÅ det. Till allsångskonserter på konserthuset UKK kommer nästan alla barn i ettan eller tvåan och sjunger ihop, tusen i taget, i stora salongen. Många av

dem möter också *Kulturskolan kommer*, ett projekt där pedagoger åker runt och gör program och konserter på skolor där kulturskolan är svag.

– Vi tror att vi ser resultat av det nu när söktrycket ökar till kurserna, vi tittar på det nu, om det är från de områdena fler söker.

El Sistema är också en del.

Till hösten har verksamheten bortåt 400 elever på fyra skolor.

– Man kan diskutera också om El Sistema verkligen når de vi har tänkt, men i till exempel Gottsunda gör vi definitivt det, säger Bo.

LISA BROBERG ÄR valthornslärare sedan 20 år. Hon har, som alla andra anställda i Uppsala kommun, rätt till heltidstjänst, men jobbar ändå deltid här, 60 procent. 20-25 hornelever hinner hon med, och det stora notbiblioteket. Där har hon efter en systemkrasch fått lägga in alla noter i ett nytt datasystem – »jättekul, jag kan varenda titel nu!» säger hon glatt.

Lisa beskriver ett fritt jobb, hon får sköta mycket på egen hand. Inga kursplaner, mycket dialog med eleverna, egna beslut om när undervisningen

»Vi måste hitta de andra, de som inte är akademisk medelklass. Och de som bor på Uppsalas landsbygd, vi har ju mycket landsbygd.«

BO FRICK

Magnus Fagerberg och Laura Johnsson värmer upp kroppen lite inför sånglektionen.

ska vara enskild eller i grupp.

Först, när hon kom hit för 20 år sedan, kändes det lite stenålder, säger hon.

– Men ju längre jag jobbat här ... profilen här är att både lärare och elev ska få ta musiken på allvar, det är bildningen mer än fritidssysselsättningen som värderas. Och kan man kombinera dem så blir det bra, tror jag, men det ska vara på riktigt, det är tydligt här. Det är skola. Och det är ganska skönt. Man får jobba med det man kan, säger hon.

HON STÅR MITT I det mest traditionella musiskoleartade i kulturskolan, och till exempel har hon inte mycket kontakt

med El Sistema. Fast det beror delvis på verkligt olyckliga omständigheter: orkestrerna som Lisa leder, *Blåsfiskarna*, skulle förrföra läsåret gästa El Sistema på Gottsundaskolan – och så brann skolan ner. I våras var det dags igen: ett virus skrev om reglerna för gruppsamlingar, samarbetet blev omöjligt, Blåsfiskarna kunde inte heller samlas. I stället för den vanliga konserten blev inspelning med smågrupper, med hörlurar och stödstämmor för intonationen, berättar Lisa, imponerad av sina elever.

– De är ju små, men de har varit helt makalöst fokuserade. Och med lite reverb och så kan vi nog fixa så det låter fint, säger Lisa, och skrattar.

– Och nästa år ska vi väl äntligen träffa El Sistema. ■

Avs:
Kulturskolerådet
Hornsgatan 103
117 28 Stockholm

B

PostNord

Klimatekonomisk
Posttidning

SpeedAdmin

SPEED BY DESIGN

DET KOMPLETTA SYSTEMET FÖR HELA KULTURSKOLAN

LÄRPLATTFORM SAMT APP SOM
FÖRENKLAR VARDAGEN FÖR ELEVER OCH
VÅRDADSHAVARE.

Du behöver inget annat.

Boka din personliga demo nu på www.speedadmin.com